

TRANSPARENCY INTERNATIONAL BULGARIA

Брой 1

Октомври 2003

Уважаеми читатели,

Асоциация "Прозрачност без граници" започва издаването на своя нов бюлетин. Идеята за него е резултат от желанието да предоставим повече информация за дейността на Transparency International, както и да приложим по-различен поглед към проблема корупция чрез конкретни коментари на различни мнения и представянето на работещи механизми за нейното преодоляване. Това, което ще отличава този бюлетин, е по-задълбоченото и подробно представяне на една основна тема – **тема на броя**. Тя ще бъде посветена на конкретен проблем, който ще бъде детайлно анализиран от наши експерти. На страниците на бюлетина ще можете да намерите информация за **най-новите инициативи** на Асоциацията, за предстоящите и за проведените дискусии, семинари и конференции. Също така ще получавате актуална информация и за инициативите на другите национални **представителства на Transparency International по света**.

АСОЦИАЦИЯ "ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ"

БЪЛГАРСКОТО НАЦИОНАЛНО
ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО НА TRANSPARENCY
INTERNATIONAL

Transparency International (TI) е политически безпристрастна коалиция с идеална цел, която осъществява дейността си посредством мрежа от над 90 национални представителства по цял свят и Международен Секретариат в Берлин, Германия. Целта на организацията е да мобилизира структурите на гражданското общество и бизнеса, както и на представителите на академичните и правителствените среди в опитите си да намали корупцията на национално, регионално и международно равнище.

Българското национално представителство на *Transparency International* - Асоциация "Прозрачност без граници", е учредена през юни 1998 година. Сред учредителите са изтъкнати личности от всички области на обществения живот: учени, журналисти, адвокати, съдии, представители на неправителствени организации и народни представители от всички парламентарни групи.

Мисията на
Асоциация
"Прозрачност
без граници"

Мисията на Асоциация "Прозрачност без граници" е обединяването на усилията на държавните институции, местните власти, частния сектор и медиите с цел провеждането на системни реформи и предприемането на конкретни действия срещу разпространението на корупцията в страната. Основен приоритет в работата на Асоциацията е иницирирането и прилагането на методи и програми за противодействие на корупцията на национално и регионално равнище.

Основни цели и задачи

- Провеждане на изследователски инициативи по проблемите на корупцията чрез мобилизиране на усилията на учени, обществени фигури и експерти в съответните области;
- Системно набиране, представяне и разпространение на аналитична информация сред държавните институции, бизнеса, гражданските организации и медиите;
- Разработване, тестване и осъществяване на разнообразни граждански инициативи и проекти, насочени към намаляване на корупцията;
- Предлагане на експертна техническа помощ за различни граждански инициативи, насочени към противодействие на корупцията;
- Дългосрочно сътрудничество с централната и местните власти, експерти в държавната администрация и неправителствени организации с подобна насоченост с цел създаване на стабилна мрежа от обществени коалиции, работещи по проблемите на борбата с корупцията.

5 години АСОЦИАЦИЯ "ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ"

Програми и проекти

Пет години след създаването си Асоциация "Прозрачност без граници" разполага с широк кръг от съмишленици и може да разчита на голям брой независими експерти от различни области на науката и обществения живот. ТИ-България се е наложила в българското публично пространство и е успяла да си извоюва място сред 50-те най-активни неправителствени организации в страната. Екипът на асоциацията реализира своите цели и задачи посредством иницирането и осъществяването на специфични проекти в две основни програми:

- **Национална програма**, ориентирана главно към апробиране на ефективни модели за независим експертен мониторинг и граждански контрол върху законодателния процес, приватизацията на държавни активи и финансирането на политическите партии; повишаване на обществената чувствителност към проблемите на прозрачността, почтеността и отчетността в работата на държавните институции; инициране на застъпнически кампании и провеждане на изследователски проекти, и
- **Регионална програма**, насочена към обмяна на опит и създаването на регионални мрежи при осъществяването на антикорупционни инициативи.

Постижения на Асоциацията

- За първи път в Централна и Източна Европа разработен и осъществен **модел за граждански контрол (мониторинг) на процеса на приватизация**;
- За първи път в Югоизточна Европа реализиран **граждански контрол над процеса на финансиране и провеждане на предизборна президентска кампания**;
- Осъществен **мониторинг на публичен търг** за лиценз за GSM-оператор, в който "Прозрачност без граници" се прояви в качеството си на агенция за независим граждански контрол ;
- Методология, изработена от Асоциацията, която отчита **Индекс за прозрачност при финансирането на политическите партии в България**.

Като национално представителство на единствената международна организация за борба с

корупцията *Transparency International*, Асоциация "Прозрачност без граници" обявява годишния **Индекс за възприятие на корупцията** в света. Изработеният от организацията индекс вече се е наложил като важен ориентир за международните компании и институции относно нивото на корупция, икономическо и политическо развитие на изследваните страни.

Форуми, организовани от Асоциацията

През април 2000 година асоциация "Прозрачност без граници" организира първия по рода си **международен обучителен семинар за усвояване на антикорупционни техники** от представители на неправителствени организации от Югоизточна Европа. На форума бе приложено обучение за осъществяване на ефективни застъпнически кампании, методи и инициативи за осъществяване на граждански контрол над управлението, модели за изграждане на национална система на почтеността, създаване на ефективни регионални мрежи на неправителствени организации, работещи по проблема за ограничаване на корупцията.

През ноември 2000 година Асоциацията бе домакин на **Международен обучителен семинар в антикорупционни техники**, организиран съвместно с Института за конституционна и правна политика - Будапеща. Участие взеха представители от над 20 страни от бившия социалистически блок, в това число и от Монголия. Лектори бяха водещи експерти от Съвета на Европа, Световната банка, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, Transparency International - Secretariat, Институт "Отворено общество" - Будапеща.

През април 2003 година бе организирана **международна конференция на тема "Финансиране на политическите партии и на предизборните кампании в Югоизточна Европа"**. Форумът предостави възможност за дискутиране на най-добрите европейски практики, на съществуващи механизми за ефективен граждански и институционален контрол над този процес, както и за очертаване на основната рамка на система за почтеност, позволяваща прозрачност, отчетност и публичен контрол при финансирането на политическите партии.

Публикации на Асоциацията

В годината на своето основаване Асоциация “Прозрачност без граници” изготви първия по рода си в България *Policy Paper: “Корупцията в съвременна България”*. Това е първият подробен, аналитичен обзор, разглеждащ фундаменталните причини и формите на проявление на корупцията в България в различни аспекти – икономически, политически, юридически, културологичен, медиен и психологически. С тази публикация екипът от експерти на Асоциацията представя резултата от своето задълбочено изследване (In-depth analysis) - предпоставките за развитие, типологията и механизмите на действие на корупцията в български условия.

Процедурата за приватизация на БТК - анализ за прозрачност и законосъобразност на проектодоговора за приватизация – публикацията представя експертната на Асоциация “Прозрачност без граници” като независима наблюдателска агенция на всички фази от процеса на приватизация на националния телекомуникационен оператор.

Намаляване на корупцията и повишаване на прозрачността в работата на общинските съвети в България – публикацията представлява социологически анализ за същността на проблема “корупция” на местно ниво, формулиран на базата на наблюдение на работата на местни общински съвети от всички региони на страната. Анализът съдържа и препоръки за изработване на ефективни социални практики, повишаващи прозрачността и отчетността в работата на местните власти.

Укрепване капацитета на неправителствените организации в борбата срещу корупцията – публикацията представя резултатите от международен работен семинар, организиран от Асоциация “Прозрачност без граници” с участието на представители от неправителствени организации от Югоизточна Европа, работещи по проблемите на борбата с корупцията.

Законосъобразност и прозрачност на тържната процедура за издаване на лицензия за изграждане, поддържане и използване на втори GSM оператор на територията на Република България – публикацията представя заключителния доклад на Асоциация “Прозрачност без граници” от наблюдението ѝ на тържната процедура за лицензиране на втори GSM-оператор. Анализът съдържа заключителната експертна на Асоциацията за законосъобразност и прозрачност през всички фази на процеса, както и сравнителен анализ за съответствието ѝ с международната практика при провеждане на подобни търгове.

Подобряване на прозрачността в работата на общините при управление на общинска собственост и възлагане на обществени поръчки – публикацията представлява задълбочен правен анализ, който разглежда практиката на местните власти и

формулира препоръки относно приложението на законодателството за управление на общинска собственост.

Укрепване на общественото доверие към съдебната администрация – публикацията представлява аналитичен обзор, съдържащ правен анализ на законодателната база, която регламентира дейността на съдебната администрация в България, контент-анализ на медийни публикации относно случаи на корупция в съдебната администрация, както и изследване на нивото на корупция в отделните сфери на нейната дейност.

Методология за разработване и въвеждане на етичен кодекс на служителите в съдебната администрация – сборник с материали, съдържащ разработена от Асоциация “Прозрачност без граници” методология за изработване и приложение на етичен кодекс на служителите в съдебната администрация, проект на Асоциацията за етичен кодекс, както и анализи на резултатите от проведени дискусии във фокус-групи и на постъпилите сигнали за корупционни актове в съдебната администрация. Изданието съдържа също така приложения на примерен кодекс за поведение на държавните служители в съвета на Европа и международен кодекс за поведение на държавните служители, приет от ООН.

Екипът на Асоциацията

Асоциация “Прозрачност без граници” разполага с широка мрежа от експерти от различни професионални направления, които участват активно в реализацията на проектите и в изработването на аналитичните публикации. В дейностите по организацията, анализа и осъществяване на проектите е ангажиран екипът на асоциацията, който се състои от юристи, политолози и специалисти по европейска интеграция и културология:

Диана Ковачева
Катя Христова-Вълчева
Александра Вичева
Десислава Йорданова
Цветелина Теллалян
София Николова
Ваня Кашукеева-Нушева
Флора Чавдарова

Изпълнителен директор
Програмен директор
Правен експерт
Координатор на проекти
Координатор на проекти
Координатор на проекти
Координатор на проекти
Офис мениджър

ИНДЕКС ЗА ВЪЗПРИЯТИЕ НА НИВОТО НА КОРУПЦИЯ – 2003

На 7 октомври 2003 година Transparency International обяви резултатите от своето редовно изследване на корупцията в света – Индекс за възприятие на корупцията. То се прави за осми пореден път като тази година обхваща рекорден брой държави – 133. За по-голяма прецизност на анализа през 2003 година са взети предвид възприятията за корупция на представители на бизнеса, на академичните среди и на анализаторите на риска както извън съответната страна, така и вътре в нея.

Индексът за възприятие на корупцията

е създаден на базата на 17 отделни проучвания и изследвания на тринадесет независими институции и организации, проведени сред представители на бизнес средите и анализатори от отделните страни, включително и проучвания на общественото мнение. Индексът отразява нивото на корупция сред държавните чиновници и политиците и я определя като злоупотреба с обществено положение за лично облагодетелстване.

Индексът представя класация на държавите, за които през последните три години поне три независими агенции или анализаторски институти са правили проучване на административната среда, нивото на прозрачност и ефективност на функционирането ѝ, както и на нивото на корупционно напрежение във взаимоотношението “администрация - бизнес”. В максимални стойности индекс от 10 пункта представлява идеалният модел на нетолерантна към корупцията среда, а стойност 0 изразява ситуация, при която се наблюдава липса на прозрачност при управлението и силно разпространение на корупцията. Стойности на индекса под 2 са индикация за тревожно високо ниво на корупционен натиск, което поставя под въпрос ефективното функциониране на държавните институции.

Индексът на България

за 2003 година е 3,9 пункта и с тази стойност страната се нарежда на 54 позиция в класацията наред с Чехия и Бразилия. Необходимо е да се има предвид, че според изследването на Transparency International *показател за нивото на корупция в държавата е*

стойността на индекса ѝ, а не нейното място в класацията. Мястото се използва като допълнителен ориентир и с оглед включването на нови държави в класацията не е сигурен показател за промяна в нивото на корупцията.

България фигурира за шести пореден път в изследването на Transparency International. За пет поредни години индексът за възприятие на корупцията в България отбелязва трайна тенденция за подобряване – от 2,9 (66 място) през 1998 година той достига стойност 4,0 (45 място) през 2002 година. В стойността на индекса през 2003 година за първи път се регистрира отстъпление на България от тази положителна тенденция като намалява с 0,1 пункт до **стойност 3,9 (54 място)**. При анализа на резултата следва да се има предвид, че в изследването тази година са включени 31 нови държави. Това до известна степен оказва влияние върху мястото на България в класацията, но не и върху стойността на индекса, който всъщност има определящо значение.

Значение на Корупционния индекс

Сравнителният анализ на данните дава възможност за съставяне на реалистична картина за нивото на корупцията в България в сравнение с резултатите на другите държави-кандидатки за членство в Европейския съюз. Традиционно по-добри резултати от индекса на България имат страни като Словения (5,9), Естония (5,5) и Унгария (4,8). По отношение на останалите държави от първата вълна за присъединяване към ЕС България показва значително по-добри резултати. Така например Полша, която през 2002 година има индекс 4,0, тази година е с резултат 3,6. Индексите на Словакия и Република Хърватска също имат по-ниска стойност – 3,7. Румъния регистрира повишаване на индекса си спрямо миналата година (от 2,6 на 2,8), но все още се намира далеч от България в класацията.

Индексът на Transparency International се е наложил като важен ориентир за международните институции и бизнеса относно нивото на корупция поради няколко причини: той е единственото международно представително изследване, което дава възможност за измерване на корупцията в световен мащаб; представлява съвкупност от мненията на тези, които вземат ключовите решения в областта на инвестициите и търговията. Важна последица от публичното оповестяване на индекса е, че той съдейства за формиране на обществена чувствителност по отношение на корупцията и допринася за оказване на граждански натиск върху управляващите в съответните страни.

АСОЦИАЦИЯ "ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ" АНТИКОРУПЦИОНЕН РЕСУРСЕН ЦЕНТЪР

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
BULGARIA